

28.09.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**28 Eylül 2022
Çarşamba**

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

28 Eylül 2022 Çarşamba

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİK

— Özellik Arz Eden Binaların Tasarım Gözetimi ve Kontrolü Hizmetlerine Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

— Anayasa Mahkemesinin 20/7/2022 Tarihli ve E: 2020/1 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2022/13 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 20/7/2022 Tarihli ve E: 2020/8 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2022/14 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 20/7/2022 Tarihli ve E: 2020/13 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2022/15 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 20/7/2022 Tarihli ve E: 2020/18 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2022/16 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 20/7/2022 Tarihli ve E: 2020/19 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2022/17 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 20/7/2022 Tarihli ve E: 2020/24 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2022/18 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 20/7/2022 Tarihli ve E: 2020/28 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2022/19 Sayılı Kararı

— Anayasa Mahkemesinin 20/7/2022 Tarihli ve E: 2020/32 (Siyasi Parti Mali Denetimi), K: 2022/20 Sayılı Kararı

Aynes, Tarım Kredi'ye satıldı

Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu (TMSF) tarafından yapılan ihaleyle Aynes, Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri'ne satıldı. Tarım Kredi'nin 785,5 milyon liralık teklifini uygun bulan TMSF Fon Kurulu, nihai kararını verebilmek için ihale sonucunu Rekabet Kurulu'na gönderdi.

Süt ürünleri üreticisi Aynes ikinci ihalede Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri'ne satıldı.

Kapalı teklif, açık artırma ve pazarlık aşamaları sonrasında, muhammen bedel olan 785 milyon 500 bin TL ile en yüksek teklifi veren Türkiye Tarım Kooperatifleri oldu. Söz konusu teklifi uygun bulan TMSF Fon Kurulu, nihai kararını verebilmek için ihale sonucunu Rekabet Kurulu'na gönderdi.

Yaklaşık bin işçinin çalıştığı ve her gün 20 bin çiftçinin süt sattığı Denizli'deki Aynes Gıda iflastan kurtarıldıktan sonra ikinci kere ihaleyle satışa çıkarıldı. 8 Eylül 2022 tarihinde TMSF'nin İstanbul'daki merkezinde yapılan ihaleye TKT Hayvancılık ve Tarım Ürünleri AŞ (Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri) ve Matlı Gıda katıldı.

İflastan kurtarılan şirkette bankalara ve tahvil sahiplerine olan eski borçların ödenebilmesi imkânı olmadığı ortaya çıkmıştı. Bu durumun resmileşmesi sonrasında Aynes Gıda "ticari iktisadi bütünlük (TİB) ihalesi" yoluyla satışa çıkarılmıştı. İlk ihalede gelen 350 milyon TL teklif düşük bulunmuş ve Fon Kurulu satışı onaylamamıştı.

Restoranlar müşteri kaybından endişeli

Yemek parasının nakden personele ödenmesi kararı lokanta ve restoranlarda müşteri kaybetme endişesi yarattı. Bazı restoranlar, kart yerine artık nakit ödemeyi tercih edecek müşterileri için yüzde 7 indirim hazırlıklarına başladı.

Merve YİĞİTCAN-İSTANBUL

Çalışanlara ödenen yemek bedelinin yemek kartına yüklenme zorunluluğunun kalkacağına yönelik Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın paylaştığı gelişme, yeme içme sektöründe genel itibariyle olumlu karşılanırken, bazı sektör temsilcileri nakdi ödemenin yeme içme dışında kullanılması halinde restoranlar için müşteri kaybının yaşanabileceği uyarısında bulunuyor. Bazı restoranların kart yerine artık nakit ödemeyi tercih edecek müşterileri için yüzde 7 indirim hazırlıklarına başladı. Konunun bir diğer muhatabı yemek kartı şirketleri ise temkinli... DÜNYA'nın görüşlerine başvurduğu şirketler şu an için konuyla ilgili bir mevzuat çıkmadan bir değerlendirme yapmanın doğru olmayacağını belirtiyorlar.

Kararı değerlendiren Tüm Restoranlar ve Turizmciler Derneği (TÜRES) Başkanı Ramazan Bingöl, yemek kartı komisyonlarına yönelik sektör olarak uzun bir süredir mücadele verdiklerini hatırlatırken, bu haliyle yemek kartı zorunluluğun kalkacak olmasını memnuniyetle karşıladıklarını dile getirdi. Bundan sonraki süreçte, restoranların eskiden yemek kartı kullanan ve artık yemek ücretini nakit olarak alacak müşterileri için birtakım aksiyonlar alması gerektiğini savundu.

Komisyon müşteriye verilebilir

Bingöl, tüm sektöre çağrı yaparak, “Yemek kartı şirketlerinin eskiden uyguladığı yüzde 12 olan komisyon oranını yüze 7’ye düşürmüştük. Şimdi yemek kartlarının yoğun olduğu restoranların hemen o komisyon oranlarında müşterilerine indirim yapmaları lazım. Yüzde 7’yi yemek kartı firmasına değil size veriyoruz, diyerek o müşteriyi kaçırmaması lazım. Bununla ilgili bir kampanya başlatacağız” ifadelerini kullandı.

Yemek kartının cirodaki payı %3-5

Turizm, Restoran Yatırımcıları ve Gastronomi İşletmeleri Derneği (TURYİD) Başkanı Kaya Demirer ise uygulamanın yeme içme sektörü için hem fırsat hem de bazı riskleri taşıdığını söyledi. Komisyon maliyetinin kalkıyor olmasını fırsat, çalışanın ise bu desteği artık yemek yeme dışında kullanma imkânının ise bir kayba neden olacağına işaret etti. TURYİD bünyesinde yer alan restoranlarda yemek kartları ile yapılan harcamanın toplam işletmenin cirosu içerisinde yüzde 3 ila yüzde 5 oranında bir paya sahip olduğuna dikkat çeken Demirer, “Yemek kartları ile yapılan ödemenin yerini çalışana nakit olarak ödenmesi çalışanın seçimi bunu yemeğe harcama yerine farklı ihtiyaçlarını karşılama yönünde olabilecektir. Bunun yanı sıra yine nakde elde edeceği gelirin yine bir kısmını restoranlarda harcama eğilimi olacaktır. İşletme sahiplerinin bu durumda bir kısım iş kaybı olacaktır. Nakit elde edeceği aylık 1000 TL’nin bir kısmını yine restoranlarda harcayacak olan ve ölçümlemesi de imkânsız hale gelecek olan bu harcama tutarlarından işletme sahibinin karı ise yemek kartı firmalarına ödemekte olduğu yüzde 6 ila yüzde 8 bandındaki komisyonu ödeme yükümlülüğünden kurtulmuş olacaktır” ifadelerini kullandı.

Dünya Bankası'ndan Türkiye'ye afet kredisi

Dünya Bankası, İklim ve Afete Dayanıklı Şehirler Projesi için Türkiye'ye 512,2 milyon dolar krediyi onayladı.

Dünya Bankası İcra Direktörleri Kurulu, bugün ülkenin ekonomik kalkınmasını destekleme ve insanların hayatlarını koruma hedefi doğrultusunda iklim tehlikelerine ve doğal tehlikelere dayanıklı konutlara ve altyapıya erişimi artırmak amacıyla Türkiye'ye sağlanacak 512,2 milyon dolar tutarında bir finansmanı onayladı.

Dünya Bankası'ndan yapılan açıklamaya göre, söz konusu finansman, İklim ve Afete Dayanıklı Şehirler Projesi için sağlandı.

Açıklamada, toplam proje tutarının 338,5 milyon dolarlık bölümü, hanehalklarının konutlarını deprem ve iklim tehlikelerine karşı dayanıklılığını artıracak şekilde güçlendirebilmeleri veya yeniden inşa edebilmeleri için yeni ve uygun finansman mekanizmalarının geliştirilmesi amacıyla hükümete sağlanırken, 173,6 milyon dolarlık bölümü daha dayanıklı altyapı inşa etmeleri amacıyla belediyelere finansman sağlanması için İller Bankası'na (İLBANK) kullanılacak.

Açıklamada, "Geliştirilen altyapıdan 1 milyondan fazla insan yararlanırken, 32 bin kişi riskli konut binalarının yeniden inşası veya güçlendirilmesi için sağlanan kredilerden yararlanacak. Proje, deprem ve iklim tehlikelerine karşı kırılganlığı oldukça yüksek olan İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Manisa ve Tekirdağ illerinin kentsel alanları üzerinde odaklanacak. Bu iller aynı zamanda ülkenin 85 milyonluk nüfusunun yüzde

28.09.2022

76'sının yaşadığı ve ülkenin ekonomik faaliyetinin büyük kısmının yoğunlaştığı en büyük kentsel alanlarını içeriyor." denildi.

Konuya ilişkin değerlendirmelerde bulunan Dünya Bankası Türkiye Ülke Direktörü Vekili Carolina Sanchez-Paramo, "Türkiye, insanlar ve ülke ekonomisi için ağır bir bedel ödeyebilecek olan hem doğal hem de iklimle ilgili tehlikelere karşı özellikle kırılgan bir ülkedir. Bu proje ile Dünya Bankası Türkiye'nin kalkınmada kaydettiği ilerlemeyi korumak için katkıda bulunmaktan ve dayanıklı ve iklimden etkilenmeyen bir geleceğe geçişini desteklemekten memnuniyet duymaktadır." İfadelerini kullandı.

Dolar endeksi 20 yılın zirvesini yeniledi, dolar/TL tarihi zirvesinin bir adım gerisinde!

Dolar/TL dün sıg piyasada anlık olarak 18,50 ile tarihi zirvesini görmesinin ardından bugün bankalararası piyasanın açılışında 18,4880 liradan işlem görüyor. Küresel piyasalarda dolar endeksi 114,7 ile 20 yılın yeni zirvesini test ederken, Avrupa ülkeleri ekonomilerine duyulan güvenin azalması ile Euro/dolar paritesi 0,9540 ile Haziran 2002'den bu yana en düşük seviyeye geriledi.

İstanbul serbest piyasada dolar 18,4880 liradan, Euro 17,6690 liradan güne başladı.

Serbest piyasada 18,4860 liradan alınan dolar 18,4880 liradan satılıyor. 17,6670 liradan alınan Euro'nun satış fiyatı ise 17,6690 lira olarak belirlendi.

Dün, doların satış fiyatı 18,4840 lira, Euro satış fiyatı ise 17,7810 lira olmuştu.

KÜRESEL PİYASALAR

Küresel piyasalarda, güçlenen dolar ve artan borçlanma maliyetlerinin resesyon endişelerini artırması ile düşük risk iştahı teması sürerken, yatırımcı fiyatlamaları açısından bugün merkez bankası yetkililerinin açıklamalarının belirleyici olması bekleniyor.

Merkez bankalarının geçen hafta agresif bir şekilde faizleri artırması ve yüksek faiz ortamının bir müddet daha süreceği sinyali vermesinin ardından küresel çapta dolar talebi güçlenmeye devam etti.

DOLAR ENDEKSİ 20 YILIN ZİRVESİNDE

Dolar endeksi 114,7 ile 20 yılın yeni zirvesini test ederken, Avrupa ülkeleri ekonomilerine duyulan güvenin azalması ile Euro/dolar paritesi 0,9540 ile Haziran 2002'den bu yana en düşük seviyeye geriledi.

Sterlin/dolar paritesi 1,0640 ile tüm zamanların en düşük seviyesinde kalmaya devam etti, dolar/yen paritesi de doğrudan döviz müdahalesine karşın 144,7 ile 24 yılın zirvesindeki hareketini sürdürdü.

Euro, sterlin ve yendeki tarihi zayıflamaya bu sabah Çin yuanı da katıldı ve dolar/yuan paritesi 7,20 kritik eşliğini aşarak 7,2297 ile Ocak 2008'den bu yana en yüksek seviyeyi gördü.

Avrupa tarafında dün Baltık Denizinde Rusya'ya ait Kuzey Akım 1 ve Kuzey Akım 2 boru hatlarında gaz sızıntısı tespit edilmesinin ardından Hollanda'da işlem gören ekim vadeli doğal gaz kontratların fiyatı yüzde 20'nin üzerinde yükselerek 212 Euro'yu test etti. Avrupa Birliği (AB) Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, boru hatlarına yönelik sabotaj eylemini değerlendirdiklerini belirtirken, Almanya enerji krizini hafifletmek için iki nükleer santralin ömrünü uzatmayı planladığını açıkladı. Öte yandan Rus enerji şirketi Gazprom da Rusya'nın, dostane olmayan yaklaşımı nedeniyle Ukrayna'nın ulusal doğal gaz şirketi Naftogaz'a yaptırım uygulayabileceğini bildirdi.

Asya genelinde, Çin Merkez Bankası'nın ekonomiyi destekleyici hamlelerine karşın bu sabah yuandaki sert değer kayıpları ile risk iştahının düşük seyrettiği görülüyor. Japonya tarafında ise dolar/yen paritesinin daha önce müdahale sinyali verilen 145 sınırına yükselmesi dikkati çekiyor.

BOTAŞ doğalgaza zam hazırlığında

BOTAŞ, ekim ayında elektrik üretiminde kullanılan doğalgaza yüzde 10 üzerinde zam hazırlığı yapıyor. Sanayiciler, globalde yaşanan enerji sorunu nedeniyle zam beklentilerinin bulunduğunu belirterek, üretimde yaşanacak sıkıntıyı ihracatla aşmayı hedeflediklerini söylüyor.

Mehmet KAYA-ANKARA, Merve YİĞİTCAN-İSTANBUL, Esra ÖZARFAT-BURSA

BOTAŞ'ın ekim ayında sanayi ve elektrik üretiminde kullanılan doğalgaza zam yapmak için çalışmalarını tamamladığı öğrenildi. DÜNYA'ya bilgi veren kaynaklar, zam önerilerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na iletildiğini belirttiler. Gelenen aşamada elektrik üretiminde kullanılan doğalgaza yüzde 10'un üzerinde bir zam planlandığı bildirildi. Sanayide üretilen elektrik için de zam önerildiği ancak sanayi kesiminin fiyat artışlarına duyarlılığı nedeniyle bakanlığın bu konuda çekinceli olduğu öğrenildi.

Konutlarda kullanılan doğalgaza zam yapılmasının ekim ayı için planlanmadığı vurgulanırken, yapılacak zammın sadece bir tüketim grubuna yüksek oranlı olmaması için dağıtılması ve daha düşük oranlı tutulması yönünde de bir çalışmanın olduğu kaydedildi. Geleneksel olarak, elektrik üretimindeki doğalgaza yapılacak artışın kesinleştiği, diğer tüketim gruplarına da olası senaryolara göre birkaç gün içinde karar verileceği bildirildi.

Bilgi veren kaynaklar BOTAŞ'ın kış aylarında tüketimin yükselmesi öncesi finansal olarak desteklenmesi gerektiği vurguluyor. BOTAŞ'ın sübvansiyonlu satışı nedeniyle finansal ihtiyaçlarının büyük kısmı bütçeden borç verilerek karşılanıyor. Bu kalemden de yüksek tutarlara ulaşılmıştı. BOTAŞ'ın kış ayları için LNG ithalatı da yapacak

28.09.2022

olması nedeniyle ekim ayından itibaren aylık olarak bazı fiyat ayarlamalarının kaçınılmaz olduğu belirtiliyor. BOTAŞ son olarak eylül ayında sanayide kullanılan doğalgaza yüzde 50,8, KOBİ'lerin kullandığı doğalgaza yüzde 47,6, konutlarda kullanılan doğalgaza yüzde 20,4 ve elektrik üretimi için kullanılan doğalgaza yüzde 49,5 zam yapmıştı.

Sanayiciler ise dünyada yaşanan enerji krizinin yansımalarının Türkiye'de de ciddi şekilde kendisini gösterdiğini ifade ederek, bu süreçte ihracata odaklanmanın en etkili çözüm olacağına dikkat çekiyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan: Gelirleri yılbaşında ciddi şekilde yükselteceğiz

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Tüm kesimlerin gelirlerini yılbaşında ciddi şekilde tekrar yükselterek, enflasyonun yol açtığı refah kaybını aşama aşama gidermekte kararlıyız." dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Ankara'da Altındağ Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilen "Kadın Kolları Kuruluşundan Bugüne MYK ve İl Başkanları ile Toplantı" programında konuştu.

Erdoğan özetle şunları söyledi:

"Mersin'de iki terörist kadını kimler istismar ediyor, malum, parlamentoda olan parti. Bu iki kadın terörist kendilerini patlatıyor. Nasıl bir beyin yıkadınız ki batıl davanız için kendilerini feda ettiler.

Artık yeni hedefimizi 2053 vizyonu çerçevesinde şekillendiriyoruz. İnşallah önümüzdeki dönemi, aile merkezli sosyal yapının güçlendirilmesi dönemi haline hep beraber getireceğiz.

Sosyal konut projesinin nasıl memnuniyetle karşılandığını gördük. Sosyal desteklerde önceliğimiz ihtiyaç ve hak temelli anlayışla kuşatıcı bir sistem kurmak.

Bu sistemin en somut uygulamalarından biri de 'Türkiye Aile Destek Programı'dır. Bu programın bütçesini 40 milyar liraya çıkardık.

28.09.2022

Yaklaşık 2 buçuk milyon haneye ulaşacak bu programla geniş bir yelpazede insanlarımıza destek olmayı hedefliyoruz. Türkiye'deki 10 haneden birini kapsayacak. Sosyal devletin gereği olarak bu adımları hizmete geçiriyoruz.

Her kesimi rahatlatacak adımları attık, atmayı sürdüreceğiz. Asgari ücretten memur ve emekli maaşlarına kadar tüm kesimlerin gelirlerini yılbaşında ciddi şekilde yükselterek enflasyonun yol açtığı refah kaybını aşama aşama gidermekte kararlıyız.

Emin olun 2023'te biz ülkemize hizmet etmeye devam edeceğiz ama muhalefet cephesinde epeyce bir isim zorunlu emekliliğe ayrılacak."

Bakan Bilgin: EYT alışması son aşamada, aralıkta paylaşacağız

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Bilgin, EYT ile ilgili çalışmanın son aşamada olduğunu açıkladı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin, emeklilikte yaşa takılanlarla (EYT) ilgili çalışmaya ilişkin, "alışmamız son aşamasında. Tamamladık diyebilirim. Aralık ayında bir basın toplantısıyla etrafıca kamuoyuyla paylaşacağız." dedi.

Bilgin, Cumhurbaşkanlığı Kllyesi'nde, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan başkanlığında gerçekleştirilen Kabine Toplantısı sonrasında gazetecilerin sorularını yanıtladı.

Taşeron işçilerle ilgili bir soru zerine Bilgin, kamuya kadrolu geçişlerle ilgili zamanın henüz belli olmadığını ancak çalışmalarını tamamladıklarını söyledi.

"Sözleşmeli personel çalışması bitti"

Bakanlık olarak şu anda üzerinde çalıştıkları konuları aktaran Bilgin, "(Kamudaki) Sözleşmeli personel meselesi var. Bunlar 516 bin kişinin kadro haklarına kavuşması meselesidir. Onun alışması bitti, zaman meselesi var." dedi.

Bilgin, çalışmanın son halinin Cumhurbaşkanı Erdoğan'a sunulup sunulmadığına ilişkin ise "Sayın Cumhurbaşkanı'mız uygun olduğu zaman sunacağız. Bugün gündemde yoktu." ifadesini kullandı.

28.09.2022

Bu çalışmada kamu sendikalarından gelen talepleri de dikkate aldıklarını vurgulayan Bilgin, "Geçenlerde arkadaşlarımız bir görüşme yaptı. Bunları da değerlendiriyoruz." diye konuştu.

Aralık ayına kadar Meclis takvimine alınacak

EYT konusundaki bir soru üzerine de Bilgin, "Çalışmamız son aşamasında. Tamamladık diyebilirim. Aralık ayında bir basın toplantısıyla etraflıca kamuoyuyla paylaşacağız. Çalışmamız teknik olarak bitti, Cumhurbaşkanı'mıza sunacağız. Sayın Cumhurbaşkanı'mızla paylaştıktan sonra onu Meclis'e intikal ettiririz." ifadesini kullandı.

Bilgin, Bakanlığın gündeminde olan sözleşmeli personel, geçici işçiler ve taşeron işçilerle ilgili çalışmaların aralık ayına kadar tamamlanarak kamuoyuna açıklanacağını ve Meclis takvimine alınacağını belirtti.

ABD'den 'Ege adaları' açıklaması

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Price, Yunanistan'ın Adalar'a zırhlı birlik çıkarmasına yönelik bir soru üzerine, "Uluslararası toplumun Ukrayna halkının yanında olduğu ve Rus saldırganlığına karşı durduğu bir dönemde, şimdi NATO ortakları arasında gerilimi artırabilecek açıklamaların veya eylemlerin zamanı değil." dedi.

Günlük basın toplantısında değerlendirmelerde bulunan ABD Dışişleri Sözcüsü Ned Price, AA muhabirinin, "Yunanistan'ın Ege'de Yunanistan'ın Gayri Askeri Statüdeki Adalar'a (GASA) kapsamındaki adalara onlarca zırhlı araç ve tank çıkararak provoke ettiği gerilimin tırmanmasından endişe etmiyor musunuz?" sorusuna, şu yanıtı verdi:

"Rusya'nın bir kez daha egemen bir devleti işgal ettiği, transatlantik toplum ve uluslararası toplumun Ukrayna halkının yanında olduğu ve Rus saldırganlığına karşı durduğu bir dönemde, şimdi NATO ortakları arasında gerilimi artırabilecek açıklamaların veya eylemlerin zamanı değil. NATO müttefiklerimizi bölgede barış ve güvenliği korumak ve her türlü zor farklılıkları çözmek için diplomatik olarak birlikte çalışmaya teşvik etmeye devam ediyoruz."

Sözcü toplantı sırasında, Yunan bir gazetecinin "Adalar hangi ülkenin egemenliği altındadır, Türkiye'nin mi? Yunanistan'ın mı?" sorusuna ise yanıt vermeden diplomatik yollarla farklılıkların çözülmesi gerektiği vurgusunu yineledi.

Yunanistan'ın Ege'deki GASA kapsamında bulunan Midilli ve Sisam adalarına zırhlı araçlar sevk ettiği ortaya çıkmıştı.

Dışışleri Bakanlığı, Yunanistan'ın Midilli ve Sisam adalarına ABD menşeli zırhlı araçlar konuşlandırması sebebiyle Yunanistan ve ABD'ye protesto notası vermişti.

Nükleer anlaşma olsa da İran halkının yanında duracağına söz verdi

İran'da devam eden protestolara da değinen Price, ABD'nin protestolarla ve protestoların İran'a imzalaması için teklif edilen yeni nükleer anlaşma süreci ile ilişkili olmadığını ileri sürdü.

"Protestolar sizinle alakalı değil ama siz İranlı yetkilileri, kurumları yaptırım listesine alarak, ABD'li bir şirket İran'da Starlink internet ağını aktif hale getirerek ve siz İran'a iletişimde kullanılmak üzere yazılım ve donanım sevk etmeleri için şirketleri teşvik ederek şu anda protestoların bir parçası oldunuz. İran ile nükleer anlaşmayı imzalarsanız dahi İran sokaklarındaki insanlara desteğinizi sürdüreceğinize, İran kurum yetkililerine yaptırım uygulamaya devam edeceğinize dair İran halkına söz veriyor musunuz?" sorusuna Price "Kesinlikle, Yüzde yüz." yanıtını verdi.

Sözcü, ABD'nin protestoların bir parçası olmadığını, İran yönetiminin ABD'yi olayların bir parçası olarak göstermeyi çok istediğini ancak ülkedeki olayların halkın meşru talepleri doğrultusunda bu noktaya geldiğini savundu.

Bunamayı ikiye katlıyor. Yemekleri sakın böyle yemeyin

Uzmanlar, biberli yemek yemenin bunama riskini ikiye katlayabileceğini öne sürmesi korkuttu.

CNN Türk'te yer alan habere göre; Yeni yapılan araştırma sonuçlarına göre, biberli yemek yemek bunama riskini artırdığı ortaya çıktı.

Çalışmalara göre demans vakalarının sayısı, dünya genelindeki nüfus yaşlandıkça 2050 yılına kadar üç katına çıkacağı vurgulandı.

Yaş, bilişsel gerilemenin tek nedeni değildir. Araştırma ayrıca, acı biberleri bunama durumu için daha yüksek bir riske bağladı. Biberin içindeki kapsaisin, besine tadını veren bileşiktir. Bu bileşiğin birçok faydası olmakla beraber bazı zararları da var. Uzmanlar kapsaisinin bilişsel gerileme ile bağlantılı olduğunu ifade etti.

BİBERLERİN YIKICI ETKİSİ

Ayrıca, biberlerin potansiyel olarak "yıkıcı" etkilerini vurgulayan tek kişi beslenme uzmanı değildir.

Nutrients dergisinde yayınlanan araştırmaya göre, baharatlı içerik bunama riskini neredeyse ikiye katlayabilir. 4.852'den fazla Çinli yetişkinin katıldığı çalışmada,

28.09.2022

araştırmacılar günde 50 gramdan fazla acı biber yemenin artan bir risk ile ilişkili olduğunu belirlediler.

HÜCRE ÖLÜMÜNE YOL AÇIYOR

Beslenme uzmanı Rory Batt konuyla ilgili şunları ifade etti:

“Birkaç çalışmada kapsaisin'in eksitotoksisite olarak bilinen bir fenomen yoluyla (nöronal) hücre ölümüne yol açtığı bulundu. Temel olarak, çok yüksek doz kapsaisin, sonunda hücre ölümüne yol açan bir dizi olayı başlatan TRPV1 adlı bir reseptörü aktive ederek aşırı ve uzun süreli hücresel kalsiyum salınımına neden olabilir. Bu eksitotoksisite olarak bilinir. Bilişsel gerileme kısmen nörodejenerasyon (nöron hücrelerinin ölümü) tarafından desteklendiğinden, kapsaisinin bu mekanizma yoluyla [bilişsel gerilemede] bir rol oynama olasılığı vardır.”

Elazığ'ın Öküzgözü üzümünde fiyat tartışması

Ali Ekber YILDIRIM

28 Eylül 2022 Çarşamba

Öküzgözü üzümü Elazığ ile özdeşleşmiş bir üzüm çeşididir. Türkiye'nin en iri taneli üzümü olarak bilinir. Yaygın deyimle, üzümün adı iriliğinden değil öküzgözü gibi koyu renkli olmasından geliyor. Elazığ'da Anadolu'nun en eski üzüm çeşitlerinden biri olan Boğazkere üzümü de var. Ancak Boğazkere daha çok Diyarbakır'da üretimi yaygın ve bu ilimizle birlikte anılır.

Elazığ'da yılda ortalama 70-80 bin ton üzüm üretiliyor. Bunun büyük bölümü Öküzgözü üzümüdür. Bu üretimin 25 bin tonu şarap üretiminde değerlendiriliyor. Kalanı sofralık tüketiliyor veya diğer ürünlerde değerlendiriliyor.

Bir süredir Elazığ'da üzüm üreticileri artan maliyetler karşısında fiyatın düşük kalmasından yakınıyor. Bu konuda yaptıkları açıklamalarda, yerel televizyon kanallarında sorunlarını dile getirmeye çalışıyorlar.

Bölgede yetişen üzümleri şarap üretiminde değerlendiren Mey, Doluca ve Kavaklıdere gibi 3 büyük şarap üreticisinin yanı sıra ülkenin değişik bölgelerinde butik şarap üretimi yapan çok sayıda firma Elazığ'dan Öküzgözü üzümü alıyor.

Üzüm üreticilerinin en önemli sorunu, şaraplık üzüm satın alan firmaların hasat öncesi fiyat açıklamaması. Hasat başladıktan sonra da üreticinin taleplerini dikkate almadan fiyatı tek taraflı olarak açıklamaları. Yıllardır bu şekilde bir fiyat politikası uygulanıyor. Fakat bu yıl üretim maliyetleri çok artınca fiyat tartışmalı hale geldi.

Üreticiler ne istiyor?

Koruk Köy, Dambüyük ve Esenkent Köyleri Tarımsal Kalkınma Kooperatifi, bu üç köyün muhtarlığı, Pirinçi Köyü Muhtarlığı ile Koruk Köyü Cem ve Kültür Evi Derneği tarafından kamuoyuna yapılan açıklamada Elazığ'a özgü coğrafi işaretli Öküzgözü cinsi üzümün bölgeye sağladığı yüksek katma değer herkeşçe bilindiği belirtilerek: "Her yıl yaşadığımız sorunlardan bir tanesi, alıcı şirketlerin aldıkları ürünleri üreticiden

alıp ürün fiyatını daha sonra belirlemeleridir. Yani üreticinin ekonomik girdilerini hesaplamadan ürün fiyatlarını belirlemeleridir. Dünya ölçekli gıda ve ekonomik kriz üreticilerde maddi krize neden olmuştur. Üreticilerin hakkı olan, tarımsal ekonomik girdilerin hesaplandıktan sonra ürün fiyatının adil bir şekilde belirlenmesidir. Bu krizden daha az etkilenmek adına taleplerimizin karşılanmasını istiyoruz.” bilgisine yer verildi.

Üreticiler taleplerini özetle şöyle sıralıyor:

1- Üzüm alım fiyatı, ürünlerin alımı gerçekleşmeden üreticilerin ekonomik girdileri hesaplanarak belirlenmeli.

2- Üzüm fiyatı 2022 ürünü için kilogram başına en az 18 lira olmalı.

3- Fiyat ve benzeri konularda her köyü temsilen en az 2 kişi muhatap alınmalı.

Üretim maliyeti 3-4 kat arttı

Üzüm üreticileri, üretim maliyetlerinin 3-4 kat arttığına dikkat çekerek şarap üreticisi firmaların önerdiği kilo başına 14 liralık fiyatın maliyetlerin altında kaldığını, fiyatın en az 18 lira olması gerektiğini dile getiriyor.

Üzüm üretiminde en büyük maliyeti, mazot, ilaç ve işçilik oluşturuyor. Geçen sene ortalama 7-8 lira olan mazotun litresi bu yıl 24-25 lirayı buldu. Emek yoğun olan üzüm yetiştiriciliğinde üzüm kesimine gelen kadınlar günlük 250 lira, erkekler 300 lira alıyor. İlaç fiyatları yüzde 100 ile yüzde 200 arasında arttı. Bu maliyetler dikkate alındığında geçen sene 5 liradan alınan üzümün bu yıl 18 liradan alınması isteniyor.

Üreticiler ayrıca üzüm paralarının geç ödenmesinden de şikâyetçi. Üreticiler, geçen yıl kilo başına açıklanan 5 liralık fiyatın iyi olduğunu, ancak fiyat açıklandığında dolar 7-8 lira seviyesindeyken para ödendiğinde doların 13 liranın üzerine çıktığını, geç ödeme nedeniyle de zarara uğradıklarını dile getiriyor.

Sanayicinin de maliyetleri artıyor

Bölgede en fazla şaraplık üzüm alan ve şarap üretim tesisleri olan Mey Diageo'nun Genel Müdürü Levent Kömür ile telefonla görüşerek üreticilerin taleplerini sorduğumda özetle şu yanıtı verdi: “Biz bugüne kadar hiçbir üreticimizi mağdur etmedik. Elazığ'da üzüm üretimi ve üreticiler bizim için çok değerli. Her zaman üretimin sürdürülebilirliği için üreticileri destekliyoruz ve desteklemeye de devam edeceğiz. Üretici para kazanırsa bizim için üzüm üretmeye devam eder. Dolayısıyla bizim birinci önceliğimiz çiftçinin ürettiği üzümünden para kazanması ve üretime devam etmesi. Çünkü biz gidip orada üzüm üretmeyeceğiz. Biz üreticinin ürettiği üzümleri alıyoruz. Hatta öyle ki, sadece ihtiyacımız olanı değil, deprem döneminde üreticilere destek olmak için ihtiyacımız olmadığı halde alım yaptığımız günler oldu. Geçen sene üzüm 5 -6 liraydı. Bu sene 14 lira. Elbette ki maliyetler çok arttı. Ama fabrikaların, şarap üreticilerinin de belli bir marjı var. Bizim de maliyetlerimiz çok arttı. Biz orada

zaten sözleşmeli üretim yapıyoruz. Bu yıl da bir sorun olacağını sanmıyorum. En kısa sürede konu mutlaka çözüme kavuşacaktır. Ama karşılıklı birbirimizi anlayarak sorunu çözmemiz gerekiyor. Geçen sene 5-6 liradan üzüm alındı. Bu sene artan maliyetler dikkate alınarak mutlaka bir fiyat artışı olacaktır. Burada asıl sorunun artan girdi maliyetleri olduğunu unutmamak lazım. Hem üreticinin hem biz sanayicilerin maliyetleri artıyor. Maliyetteki artışlara çare üretmek gerekiyor. Fiyat sorununu biz çözeriz. Geçen sene 5 liraya alınan üzümü bu sene 8 lira deseniz elbette olmaz çiftçiye haksızlık olur. Ama 18-20 lira dediğiniz zaman buna bir de taşıma koyunca 25 lira olur, mümkün değil. Bugünkü koşullarda 14 lira o piyasada oluşan bir fiyat ve üreticinin de para kazanacağı bir fiyat. Burada üreticinin de sanayicinin de karşı karşıya gelmesi doğru değil. Asıl sorun maliyetlerin artması maliyetlerin düşürülmesi için neler yapılabilir bunları konuşmamız gerekiyor. Sonuç olarak iki tarafı da memnun edecek bir çözümü mutlaka buluruz.”

Hasat için en kritik dönem

Elazığ'da üzüm fiyatı ile ilgili tartışmalar sürerken hasat için en kritik dönem yaşanıyor. Hasat zamanında yapılmadığında üzümün kalitesi olumsuz etkileniyor. Bu nedenle Levent Kömür'ün de dikkat çektiği gibi kısa bir sürede bu sorunun çözülmesi ve hasadın yapılması gerekiyor.

Elazığ Üzüm Üreticileri Birliği Başkanı Cengiz Öz, hasat zamanı gelince bu üzümde hasat yapılmadığında çok büyük sıkıntı yaşandığını belirterek: “Hasadı zamanında yapmazsa üzüm üreticinin elinde kalır. Bu da çok büyük zarara neden olur. Üretici olarak samimiyetle söylemeliyim ki, fiyatı biz belirleyemiyoruz. Fiyatı alıcı belirliyor. Doğrudur, ama buradan da bakıldığı zaman üzümün pazarlanması için ciddi çaba göstermemiz gerekiyor. Ben emekli öğretmenim, pazarlama uzmanı değilim. Ama sıkıntıları aşmak için çalışıyorum. Pazar arıyorum. İşin sürdürülebilir olması için üzüm bağlarının yenilenmesi gerekiyor. Yeni yatırımlar yapılması gerekiyor. Üretici Birliği fatura kesemediği için, ticaret işi yapamadığı için kendim bir şirket kurdum ve üzüm alıyorum bunu şirketlere de satıyorum. Burada 2 bin ton üzümü ben alıyorum. Çözüm üretmemiz gerekiyor. Geçen yıl üzümü biz 5 liraya sattık. O zaman çok iyi bir fiyattı. Ama ekonomik kriz nedeniyle o para pul oldu. Ayrıca firmalar 60 günde ödeme yapıyorlar. Bazıları 80 güne kadar uzatıyor. Baktığınız zaman sattığımız dönemdeki fiyat ile parayı aldığımız dönem arasında ciddi bir fark oldu” dedi.

Bölge bağcılığında yapısal değişim yaşanıyor

Elazığ'da bağcılıkta yapısal bir değişimin yaşandığına dikkat çeken Cengiz Öz, küçük aile işletmelerinin yerini daha büyük işletmelerin aldığını söyledi. Elazığ'da 10 yıl öncesine kadar 4 bin civarında üretici olduğunu, bugün üretici sayısının 2 binin altına düştüğünü hatırlatan Öz: “Terk edilen köyler, üzüm bağları var. Daha önce 1500 ton üzüm olan ama şimdi 200 ton üzüm alınan köyler de var, 200-500 dönümlük kurulan yeni bağlar da var. Bağcılık burada şekil değiştiriyor. Fiyatlar iyi olduğunda bağ alanları genişliyor, fiyatlar düştüğü zaman da bağ alanlarında azalma oluyor. Ama şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki, küçük üreticilik yapan aile işletmeleri azalıyor, bunun

yerine daha büyük çaplı bağlar kuruluyor. Yeni kurulan Ali Özcan'ın 200 dönümlük bağı, yine 500 dönümlük Şükrü Baran bağları var. Üretici sayısı giderek azalıyor. Yeni şarap fabrikası kurulmuyor çünkü maliyetler, vergiler çok yüksek. Bu politikalarla şarap üretmek çok mantıklı gelmiyor. Ben kendim de üreticiyim. Yıllık 200 ton üzümüm var. Ben de fiyatın tabii ki yüksek olmasını isterim. Kilo başına 1 lira fark olduğunda 200 bin lira kazanmış olurum. Ama önemli olan herkesin elindeki üzümü satması. Kimsenin elinde kalmaması. Burada şaraplık üzüm sofralık üzümde daha yüksek fiyata satılıyor. Şarapçılar almadığında şıracılar gelip yarı yarıya fiyatı düşürerek alıyor. Üzümün değeri şaraplık olarak kullanıldığında artıyor.” bilgisini verdi.

Özetle, Elazığ'da altın değerinde bir üzümümüz var; Öküzgözü. Bölgedeki çiftçiler, üreticiler için çok önemli bir geçim kaynağı. Şarap üreticileri için vazgeçilmez bir üzüm çeşidi. Öküzgözü üzümünün gelecek kuşaklara aktarılması ve en yüksek katma değer elde edilmesi için üreticinin, birlik ve kooperatifin, alıcıların kendi sorumluluklarını bilerek diyalog ile sorunları çözmesi gerekiyor.

Enflasyon mu, hayat pahalılığı mı; hangisi daha fena?

Alaattin AKTAŞ

28 Eylül 2022 Çarşamba

✓ Enflasyonu yenebilir miyiz, zaman içinde belki, olabilir. Ama ya hayat pahalılığını?

✓ Fiyatlar bugün sabitlense ve hiç artmasa bile bu gelir düzeyi ile hayat hala pahalı, hala pahalı!

Günlük konuşma dilinde enflasyon ile hayat pahalılığını genellikle aynı anlamda kullanıyoruz. Aslında öyle değil. Özellikle önümüzdeki dönemde bu kavramlar iyice karışacak. Hani aralıktan itibaren enflasyonun yıllık artış hızında yavaşlama olacak ya, işte o dönem... Enflasyonun artış hızı çok çok yavaşlayacak ama hayat pahalı olmaya devam edecek.

Çok olağanüstü gelişmeler yaşanmazsa yıllık oran aralıktan itibaren hızla gerileyecek ve bu gerileme nisana kadar sürecek. (Dünya 26 Eylül 2022.) Öyle ki yıllık orandaki düşüş 40-45 puanı bulacak. Kasım sonunda zirveye ulaşacağı tahmin edilen yıllık TÜFE artışı, ki bu oran yüzde 83- 84 olacak gibi görünüyor, nisanda yüzde 35 dolayına inecek.

Bu arada 26 Eylül'deki yazıma gelen itiraz ve karşı görüşlere de hemen yanıt vermek isterim.

- Bu yılın kalan dönemi ile önümüzdeki yılın ilk ayları için OVP'de öngörülen enflasyon oranlarını kullanmak durumundayım, çünkü elimde başka veri yok. Bu oranlar gerçekçi bulunmayabilir, o apayrı bir konu.

- Bu dönemde çok hızlı fiyat artışına yol açacak gelişmeler tabii ki olabilir; ben de zaten "Olağandışı gelişmeler olmazsa" diyorum.

- Ben sonuç olarak basit bir şekilde baz etkisi nedir, onu anlatıyorum. Matematiksel bir gerçeğe vurgu yapıyorum yalnızca.

Enflasyon-hayat pahalılığı ikilemi

- Enflasyon, tüm fiyatların sürekli artış göstermesi durumudur.
- Hayat pahalılığı ise ele geçen parayla rahat geçinememektir, geçim zorluğudur.
- Her enflasyonist ortam hayat pahalılığına yol açmayabilir.
- Ama her hayat pahalılığının öncesinde mutlaka ama mutlaka yüksek bir enflasyonist dönem vardır.

Türkiye uzunca bir süredir yüksek enflasyon yaşıyor. Özellikle geçen yılın son aylarından başlayarak bu yıl boyunca devam eden yüksek enflasyon...

Kavramları yerli yerine oturtmak gerekir. Şimdi Türkiye bu yüksek enflasyon artışından kurtulunca, hayat pahalılığı ortadan kalkmış mı olacak? Bir kere enflasyon artış hızının düşmesi, enflasyonun yok olduğu anlamına gelmeyecek ki...

Ayrıca, aylık enflasyon başka, yıllık enflasyon başka.

Bir örnekle gidelim:

2021'in aralık ayında 100 liraya satılan herhangi bir ürünün fiyatı 2022'de her ay 5 lira artarak ekimde 150 liraya gelmiş; kasım ve aralıkta ise 1'er lira artmışsa bu enflasyonun düştüğünü değil, hız kestiğini gösterir. Enflasyon hala vardır, yaşanmaktadır.

2023'te ise fiyat artışının artık hiç olmadığını varsayalım. Bu ürünün fiyatı 2022'nin aralık ayında 152 liraya çıkmış ve 2023 boyunca hiç artmamış olsun.

2023 yılı boyunca artık aylık enflasyondan söz edemeyiz; oran sıfır çünkü. Ama yıllık enflasyon hala devam ediyor.

Bu örneğe göre 2021 aralık ile 2022 aralık arasındaki fiyat artışı $(152/100)$ yüzde 52'dir. 2023'ün ocak ayında aralık ayına göre hiç artış olmamakla birlikte, yıllık artış $(152/105)$ yüzde 44.8'dir. 2023 haziranına geldiğimizde yıllık artış $(152/130)$ yüzde artık yüzde 16.9'a gerilemiş durumdadır.

Yıllık oran her geçen ay küçülür, küçülür ve 2023'ün aralık ayında sıfır olur. Çünkü örneğimizdeki ürünün fiyatı 2022'nin aralık ayında da 152 liradır, 2023'ün aralık ayında da...

Bir enflasyon ve hayat pahalılığı örneği

	Aralık 2021'de 100 TL olan bir ürünün fiyat seyri			Ücret (TL)	
				Enflasyon artı hayat pahalılığı	Aylık enf. yok hayat pahalılığı
	2022	2023	Değ.(%)	2022	2023
Ocak	105	152	44,8	100	140
Şubat	110	152	38,2	100	140
Mart	115	152	32,2	100	140
Nisan	120	152	26,7	100	140
Mayıs	125	152	21,6	100	140
Haziran	130	152	16,9	100	140
Temmuz	135	152	12,6	125	140
Ağustos	140	152	8,6	125	140
Eylül	145	152	4,8	125	140
Ekim	150	152	1,3	125	140
Kasım	151	152	0,7	125	140
Aralık	152	152	0,0	125	140

Ya hayat pahalılığı...

Birinci senaryo: Devlet ya da özel sektördeyseniz işvereniniz karar almış ve size her ay bu üründeki fiyat artışı kadar zam yapıyor. Dolayısıyla bu ürünü almakta hiç sıkıntı yaşamıyorsunuz.

Sizin için ürüne yapılan zammın hiç önemi yok, çünkü hayat pahalılığı yaşamıyorsunuz.

İkinci senaryo: 2021'in aralık ayındaki geliriniz, tanesi 100 lira olan bu ürünü almaya rahatlıkla yetiyordu. 2022'de bu ürüne ocak-ekim boyunca her ay 5 lira zam geldi, ama sizin geliriniz temmuza kadar değişmedi.

Artık gelirinizle bu üründen giderek daha az alabiliyorsunuz.

Yani hem enflasyon yaşıyorsunuz, hem hayat pahalılığı.

Yılın ilk yarısı tamamlandı; memursanız devlet, özel sektör çalışanıysanız işveren size temmuz ayından geçerli olmak üzere yüzde 25 zam yaptı, geliriniz 100 liradan 125 liraya çıktı. Temmuz ayında geliriniz 125, bu ürünün fiyatı 135 lira! Bu zamla biraz nefes aldınız ama verilen yüzde 25'lik zam, bu üründeki artışı karşılamaya yine de yetmiyor.

28.09.2022

Üçüncü senaryo: 2023 yılına geldiniz. Hani 2022'nin ikinci yarısı için yüzde 25 zam almıştınız ya, bu kez size bu yüzde 25'in üstüne yüzde 12 zam daha verildi. Böylece 2022'nin toplam zammı yüzde 40 oldu. Hani bu ürünün fiyatı 2023 boyunca hiç artmıyor ya, fiyat 152 lirada sabitlendi ya, size şu söyleniyor:

“Bakın aylık enflasyonu sıfırladık, yıllık oran da hızla aşağı gidiyor. Aralıkta yüzde 52 olan yıllık enflasyon ocakta yüzde 44.8'e indi. Bu daha da inecek. Ağustos'a bakın, yüzde 8.6 ile tek haneyi yakalayacağız.”

Söylenen oran olarak doğru!

Aylık enflasyon artık sıfır!

Ama hayat pahalılığı devam ediyor...

Elinize geçen para 140 lira ve siz her ay 152 liraya bu ürünü almak zorundasınız. Paranız yetmiyor tabii ki ve istediğiniz miktarda alamıyor ya da borçlanıyorsunuz.

Alın size hayat pahalılığı!

Aylık enflasyon sıfır ama hayat pahalı!

Durum bundan ibaret!

İşte 2023'te yaşanacak da budur. Mevcut görünüme göre aylık enflasyon hızı yavaşlayacak, özellikle yıllık oran iyice aşağı gelecek ama hayat pahalılığı bitmeyecektir.

Bu olumsuz tabloyu tersine çevirebilmenin iki yolu var:

Ya uzunca bir dönem gelirler enflasyondan daha fazla artırılır.

Ya da mevcut fiyatların aşağı gelmesini sağlayacak bir formül bulunur.

Bu iki olasılık da gerçekleşecek gibi görünmediğine göre biz hem enflasyonu, hem de daha beteri olan hayat pahalılığını daha uzun yıllar yaşamaya devam edeceğiz.

Faiz tek haneye iner de enflasyon 5 yıl direnir

Şeref OĞUZ

28 Eylül 2022 Çarşamba

Cumhurbaşkanı Erdoğan enflasyon için tarih vererek şubat ayını işaret ediyor; “hiç arzu etmediğimiz seviyelere çıkan enflasyon meselesini de inşallah önümüzdeki şubat ayından itibaren önce makul düzeylere indireceğiz, sonra da olması gerektiği gibi tek haneli rakamlara düşüreceğiz.” Elbette hepimizin isteği enflasyonun tek haneli rakamlara gelmesidir. Peki, enflasyon için makul seviye olarak işaret edilen rakamlar nelerdir ve faiz ne zaman tek haneli rakamlara inecek? Kaldı ki enflasyonu indirsek bile hayat pahalılığı, tırmandığı yerden inebilecek mi?

MAKUL SEVİYE NE OLA Kİ?

Enflasyonda baz etkisi ile bir gerileme yaşanacağını zaten biliyoruz. Bu makul bir seviye olur mu? Yüzde 80 düzeyinde olan enflasyonun %60'lara gelmesi makul seviye kabul edilecektir. “Faizi indirdik enflasyonu da indiriyoruz” ifadeleri gündemimize girecek ve başarı söylemlerini duyacağız. Peki, gerçekte ne olacak? Alım gücüne yansıtacak mı?

İKİ SORU İKİ CEVAP

Enflasyonda önümüzdeki yıl dramatik düşüşler yaşanır mı?

Seçim ekonomisinin yaşandığı bir ortamda, asgari ücret zammı gündemde iken bunun yaşanması zor. Kaldı ki ücret-fiyat helezonu bir kez harekete geçince etiketler, talep enflasyonu yüzünden çıldıracaktır. Asgari ücrete gelen zamlardan sonra fiyat ayarlamalarını hatırlayın; kiradan sebze dek...

Enflasyon ne zaman tek haneye iner?

Enflasyon indirilir de hayat pahalılığı; 5 yıldan önce tek haneye inmez. Enflasyon indirilir; baz etkisi ile enflasyon iner, sepet değiştirerek enflasyon iner. Ancak hayat

28.09.2022

uzun yıllar pahalı kalır. Bir de yapısal reformlarla enflasyon iner. Beklenen ve istenen budur. Zira böylesi iniş refah demektir. Hayat pahalılığının düşmesi demektir.

NOT

ASGARİ ÜCRETE EN AZ %80 ZAM GELECEK

Seçim ekonomisi sürecinde asgari ücrete %80 ve üzeri oranda zam gelmesi sürpriz olmaz. Zira hükümetin önünde bir sandık var ve ücretlerdeki erozyonun toplumda yarattığı olumsuzluklar ortada... Bu ölçüt, sadece asgari ücret için değil, tabanfiyat, katsayı, kamu işçileri toplu sözleşme zammı, emekli maaşları, öğrenci kredileri ve benzeri tüm sosyal alanlarda geçerli olabilecek. Hal böyle iken üretim yaya kalacak fakat para yağmuru sebebiyle enflasyon vites büyütecek. Kısaca asgari ücretten girecek ve enflasyondan çıkacağız seçim ekonomisinde... Sonuç mu; elbette seçimin ardından zam fırtınası...

Abdulkadir Selvi

AK Parti'de milletvekili listeleri için ne soruldu

AK Parti seçim çalışmalarına başladı. Dün AK Parti'nin il başkanları toplantısı vardı. Ancak il başkanları bir gün önceden Ankara'ya davet edildi. Genel Merkez Yönetimi il başkanlarıyla birebir görüşmeler yaptı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, "Sancak beyleri" olarak tarif ettiği il başkanlarına seçimlere ilişkin kanaatleri soruldu. Şehirlerinde öne çıkan isimleri bildirmeleri istendi, milletvekili adayları için görüşleri alındı.

İl başkanlarının milletvekili listeleri yapmaları da istenmiş ama onlar milletvekili başvuruları başlamadığı için liste yapmak yerine ilkeleri ortaya koymakla yetinmişler. Bu yaklaşımı çok sağlıklı buluyorum. Çünkü başta sahada seçim çalışmasını yapacak olan teşkilatın görüşü alınırsa ilk düğme doğru iliklenmiş olur. Tabii sadece görüş alınması yeterli olmaz. O düşüncelerin milletvekili listelerine yansması gerekiyor.

- 1) Teşkilatlar ithal aday istemiyor. Millet kapısını çalıp derdini anlatacağı milletvekili istiyor.
- 2) Kontenjan aday gösterilecekse bu tercihin en az 10 ya da daha fazla milletvekili çıkaracak yerlerde yapılmasını öneriyorlar.
- 3) İl başkanları ve belediye başkanlarından aday gösterileceklerin istifa ettirilmesini ama aday gösterilmeyecekse izin verilmemesini istiyorlar.
- 4) Temayül yoklaması nedeniyle sert bir rekabet yaşandığını, bunun da seçim kampanyasına olumsuz yansıdığını düşünüyorlar.
- 5) Milletvekili adayları için birbirini denetleyen çapraz anketler yapılsın.

KAZANMAK İÇİN

Seçim kazanmak için sadece teşkilatların görüşü yeterli olmaz. Ama teşkilatın çalışmadığı bir seçim de kazanılamaz. Lider, icraatlar, vatandaş memnuniyeti, seçimde kullanılacak dil, kampanyanın şekli, milletvekili listeleri gibi birçok faktörün mükemmel uyumunun sağlanması gerekiyor.

ERDOĞAN'IN UYARISI

AK Parti çok başarılı seçim kampanyalarına imza atmış bir parti. Dev bir seçim organizasyonuna benziyor. Bu konuda çok başarılılar. Ama buna rağmen Cumhurbaşkanı Erdoğan, “Şayet biz de muhalefetin hep yapageldiği oturduğumuz yerden ahkam keserek siyaset yapmaya kalkarsak onların akıbetine uğramaktan kurtulamayız” diye uyarma gereği duydu.

VİZYON BELGESİ

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 28 Ekim'de açıklayacağı “Seçim Vizyon Belgesi”nde 2023 seçimlerine dönük stratejinin ana unsurlarını görmüş olacağız. Seçim beyannamesi daha sonra açıklanacak. AK Parti'nin seçim kampanyasının pozitif olması bekleniyor. Kucaklayıcı bir dille geleceğe dair bir umut ve vizyon vermek planlanıyor. İnsanlar geleceğe dair umut duymak istiyor.

ÜÇ NOKTA

Erdoğan, her toplantıda üç noktaya vurgu yapıyor. İl başkanlarına da aynı şeyi söyledi.

- 1) 20 yılda ülkemize kazandırdığımız demokrasi ve kalkınma atılımlarını...
- 2) Doğrudan vatandaşa dokunan hizmet ve eserlerimizi...
- 3) Muhalefet sadece lafla vakit öldürürken, 2053 vizyonuyla geleceğe dair hayali, programı ve projesi olan tek siyasi hareket olduğumuzu anlatın dedi.

ÖNCE İNANMAK GEREKİYOR

Hayat pahalılığı ve zamların vatandaşın belini büktüğü zorlu kış aylarında bir moral bozukluğu yaşanıyordu. Ancak hem işlerin yoluna girmesi hem de Erdoğan'ın dünya ölçeğindeki etkili liderliği sayesinde AK Parti o psikolojiyi çabuk attı. Anketlerle birlikte moraller de yükselmeye başladı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan “2023'te müjdeyi vereyim, rekor bir oyla cumhurbaşkanlığı ve meclis seçimlerini Allah'ın izniyle göğüsleyebiliriz. Ben inanıyorum, inandığımıza göre bu işi Allah'ın izniyle başaracağız” dedi.

İnanç bu işin yarısı. Demirel, “İnanç, tekeden süt çıkarır” derdi. Her şey inanmakla başlıyor. Önce inanmak sonra o inancının gerçekleşmesi için çalışmak gerekiyor.

KILIÇDAROĞLU, AMERİKA'YA NEDEN GİDECEK

KILIÇDAROĞLU, cumhurbaşkanlığı adaylığı konusunu çok iyi bir zamanlama ile yönetti. Yaptığı bir hamle ile Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş'ı denklemin dışına itti. Hatta ilk desteğin onlardan gelmesini sağladı. Böylece 6'lı masaya eli güçlü bir şekilde oturmayı başardı. Buraya kadar her şey iyiydi. Ama Amerika gezisinin zamanlaması için aynı şeyi söyleyemeyeceğim.

İCAZET Mİ

Kılıçdaroğlu daha ABD seferine çıkmadan kulisler kaynamaya başladı.

Kimi "ABD'den icazet almak için gidiyor" diyor.

Kimi "ABD, Kılıçdaroğlu'nun adaylığını istemiyor. Onlara kendini tanıtmak istiyor" diye yorum yapıyor.

"ABD'de FETÖ'cülerle buluşacak" diyen de var.

"HDP'nin aday çıkarmamasını, kendisini desteklemesini sağlamaya çalışıyor" diyene de rastlanıyor.

O nedenle Kılıçdaroğlu'nun, ABD'de çok şahane temaslarda bulunsa dahi, bu tür yorumların gölgesi altına kalacağı kesin.

İYİ PARTİ BU 'SIRT ÇANTASI'NI NASIL TAŞIYACAK

Kılıçdaroğlu, seçimlerde HDP desteğini almak için bazen inanılmaz işler yapıyor. CHP iç politikada iktidarı eleştirirse de dışarıdaki milli meselelerde sorumlu bir siyaset izlerdi. Ama artık öyle değil. CHP, tarihinde ilk kez Irak ve Suriye tezkeresine HDP ile birlikte hayır oyu verdi. Yine Libya tezkeresinde de CHP ile HDP aynı safta yer aldı.

Mersin'de Sedat Gezer isimli polisimizin şehit olduğu, bir polisimizin ise yaralandığı saldırının faillerinden birinin PKK'lı terörist Dilşah Ercan olduğu tespit edildi.

21. MEKTUP

Adı-Soyadı: Dilşah Ercan.

(Şakran Kadın Kapalı Cezaevi-İZMİR/ PKK-Örgüt üyeliği suçlamasından hükümlü.)

Kişisel Bilgiler: Lise mezunu.

Tutuklanma Tarihi ve Süresi: 2,5 yıldır cezaevinde.

Tutukluluk Nedenleri (İddianame): Azadiya Welat gazetesinde muhabirlik yapmasının tutuklanma nedenleri arasında olduğunu belirtiyor. Örgüte ilişkin propaganda, yürüyüş, gösterilere katılmaktan ve kanuna muhalefet suçlamalarından hükümlü. Tüm teknik eşyalarının (kamera- fotoğraf makinesi) dosya içine katılıp suç kanıtı sayıldığını belirtiyor. Sirt çantası da suç kanıtı sayılmış. Yaptığı haberler de kanıt olarak gösterilmiş.

Hastalık: Belirttiği bir rahatsızlığı yok.

Hak İhlali: Yaşadığı hak ihlallerini mektubunda yazamadığını belirtiyor.

SIRT ÇANTASINI PATLATTI

Dilşah Ercan hem İzmir'de hem de Mersin'de yakalanmış, terör eylemlerinden dolayı hapis cezasına çarptırılmış. CHP de tutuklu gazeteciler raporu hazırlayıp Dilşah Ercan'a yer vermiş. CHP'nin raporunda Dilşah isimli teröristin bir de mektubu yer almış. CHP'nin raporunda "Sirt çantası da suç kanıtı sayılmış" deniliyor. Ne sirt çantasıymış ama. Dilşah o sirt çantasını patlattı Mersin'de. Sedat Gezer o saldırıda şehit oldu.

CHP, HDP'yi taşıyor. Ama İYİ Parti bu işbirliğinden rahatsız olmuyor mu? Sahi, İyi Parti bu "sirt çantası"nı nasıl taşıyacak?

Esfender KORKMAZ

Yeniden kalkınma

28 Eylül 2022 Çarşamba

Dünyada iktisadi konjonktür değişti. Neo-liberal politikalar, küreselleşme süreci tersten kesmeye başladı. Üstüne gelen pandemi de arz-talep dengesini bozdu.

Günümüzde birçok gelişmekte olan ülkenin giderek yoksullaşması aynen çevre sorunları gibi dünya huzurunu tehdit eder boyuta ulaştı. Eğer düzeltilmez ise ve kalkınması sağlanamazsa, dünya yaşanamayacak bir dünya haline gelir.

Yoksullaşma bazı ülkelerde insanlığın vicdanını rahatsız edecek boyuta ulaştı.

Küreselleşme ile, gelişmekte olan ülkelerin kalkınma sorunu unutuldu. Türkiye dâhil, gelişmekte olan ülkeler neoklasik iktisadi yaklaşıma uygun olarak yalnızca "büyüme ve istihdam" hedeflerine odaklandılar. Sosyal gelişme ve kalkınma sorunu geride planda kaldı.

G.O.Ü'lerde kısa vadeli sermaye hareketlerinin hızlanması ile spekülasyon piyasalarının oluştu. Finans sektörü ile reel sektör arasında denge bozuldu. Bu nedenle 2008-2009 finansal krizi ortaya çıktı. Dünya yeni bir dolar krizine doğru gidiyor.

Küreselleşme dışı açık politika eksenlidir. Oysaki düşük gelir grubuna dahil olan ülke ihracatlarının küresel ihracat içindeki payı yalnızca yüzde 1'dir. Bu ülkelerin yüzde 38'i de 'emtia'ya bağlı durumdadır. Başta gıda ve yakıt, birçok en az gelişmiş ülke için ciddi tehdittir.

Enerji, su, tren, sağlık, eğitim, yollar ve hapisaneler gibi kamu hizmetlerinin özelleştirilmesi veya piyasalaştırılması ile Türkiye'de kamu-özel işbirliği, hem bu hizmetlerin daha pahalı yapılmasına neden oldu, hem de bu yolla toplumdan bir belli kesimlere veya insanlara gelir ve servet transfer edildi. Bu transferi ört bas etmek içinde, halka poşet dağıldı.

COVID-19, iklim krizi ve Rusya'nın yarattığı çatışma ortamı, dünyada yaşam standartlarını düşmesine ve yoksul sayısının artmasına neden oldu.

Birleşmiş Milletler verilerine göre; Pandemi öncesinde, dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 10'u aşırı yoksulluk içinde yaşamıştır. Sağlık, eğitim, suya erişim gibi en temel ihtiyaçları karşılanamamıştır 160 milyondan fazla çocuk, 2030 yılına kadar aşırı yoksulluk içinde yaşamaya devam etme riski altındadır.

Yine Dünya Bankası' 2020 raporuna göre; 2020'de, bir yıl içinde, günde 1,90 doların altında yaşayan dünya nüfusunun oranı yüzde 9,1'den yüzde 9,4'e çıkmıştır. Sahra altı Afrika nüfusunun yüzde 42'si, yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır.

Gelişmekte olan ülkeler içinde, dalgalı kur sistemini uygulamakta olan ülkeler, ekonomik ilişkilerden zararlı çıktılar. Çin gibi ülkeler kuru kontrol ettikleri için bu sorundan kurtuldular.

İlginç olan, bizim gibi yüksek dış işlemler cari açığı veren ülkelerin, bu işin maliyetini görmüyor olmalarıdır. Çünkü cari açığın finansmanı, bu gün sorunu çözer, ancak gelecekte bu finansman maliyeti hem büyümenin düşmesine, hem de ülkenin yoksullaşmasına yol açar.

AKP iktidar olduğu 2003 yılından Temmuz 2022 tarihine kadar Türkiye bu güne dek 663 milyar dolar cari açık verdi. Dış borçları arttı. Yabancı yatırım gelmiyor... Dış borç riski arttı.

G.O.Ü'LERDE CARİ AÇIK VE DIŞ BORÇ				
ÜLKE	CARİ AÇIK GSYH	DIŞ BORÇ GSYH	DİREKT YABANCI YATIRIM MİLYAR DOLAR	SERMAYE AKIŞI MİLYAR DOLAR
TÜRKİYE	6	56,4	0,3	-7,4
BREZİLYA	1,8	42,1	4,5	-2,7
ARJANTİN	1	65,5	0	-1,6
MEKSİKA	2,4	34,6	7,2	-0,2
GÜNEY AF.	3,7	41,4	27,2	0
HİNDİSTN	1,7	73,9	5,2	0,7
RUSYA	6,8	26,6	12,4	58

Dünyada gelişmekte olan ülkeler yeniden kalkınma politikalarına dönüyorlar. Bu politikaların temeli, planlama ve kurumsal devlet müdahalesine dayanıyor.

Türkiyede siyasi iktidar her nedense, dünyadan kopuk kendi uydurduğu ve adına da 'heteredoks' dediği günübürlük kararları uyguluyor. Bir ülke neden Dünyadan bu kadar kopuk olabilir? Eğer bilinçsizlik varsa, artık bu kadarının da olmaması gerekir.

İbrahim Kahveci

Umutsuzluk kilitlemesi!

Ekonomide o kadar çok sorun var ki... Hangisini dile getireceğimizi bilemiyoruz.

İyi ama sorunları dile getirmek sadece bizlerin işi mi? Bir bakıyorsunuz ki en fazla sorun yaşayan **iş dünyasının alkıştan elleri kırılmış.**

Ya da bir bakıyorsunuz ki çöpten yiyecek toplayan kişi hayatından ve liderinden gayet memnunmuş.

Ne yapacaksınız bu durumda? Toplumun yaşadığı ve asıl önemlisi ilerde yaşayacağı sorunları dile getirmeyecek misiniz?

Kilitleme sadece sorunlar ve dile getirenler açısından yaşanmıyor...

Bir bakıyorsunuz ki yeniden Sümerbank hayali ile kamulaştırıcı bir ekonomi söylemi ayyuka çıkmış... Diğer tarafta ise kamusal malları bile Hazine Garantili müteahhitler vasıtası ile özelleştirmiş bir yönetim...

Bir uçtan diğer uca savrulup dururken kim neyi nasıl yapacak kimse bilmiyor... Adeta politik tercihler arasında da müthiş bir kilitlemişlik yaşanıyor.

Ülkemiz tarihi büyük fırsatları adeta seyrederek ve de alkışlayarak kaçırdı.

Rahmetli Turgut Özal ile başlayan orta sınıf oluşumu, küresel açılım ve büyük eğitim hamlesi tam meyve verecekken adeta heba ettik gitti.

Artan eğitim ve küresel bilgilenme hızlı nüfus artışını durdurmuş, büyük kamu yatırımları tamamlanmış bir ülkeydik. (80'li yıllarda kamu yatırım oranının %20-25 aralığında olduğunu, bugünlerde ise yatırım oranının %8-9 aralığında kaldığını hatırlatalım)

28.09.2022

Orta yaş yığılması birçok ülke için tarihi fırsat iken bizler bunu heba ettik.

90'larda başlayan ve bu yıllarda bitme yoluna giren orta yaş yığılma dönemini adeta erken emeklilik ile geçirdik. Sürekli ekonomik krizler ve sürekli yanlış politikalar bizi bugünlere getirdi.

Artık hızla yaşlanıyoruz.

Yaşlı ve fakir bir ülke olacağımız artık kesin.

Doğum oranlarımız hızla düştü. Boşanmalar hızla artıyor. Kriz toplumsal sorunları artırarak farklı şekillerde dışa vuruyor.

Sokaklardaki kavgalar dahi bunun bir yansıması.

Kimse gülmüyor, herkes bir tedirgin halde.

Korku ve umutsuzluk içinde adeta seçime kilitlemiş bir bekleyiş hâkim oldu.

İyi ama ya sonrası?

Kilidi açabilecek bir büyük değişim ve dönüşüm umudu var mı? Ya eskiye döneceğiz ya da yakın eskiye...

Yarına giden bir tane somut aydınlanma göremiyorum... Günü kurtardık mı her şey güzel mi olacak?

Ne yapacağız? Hangi plan-programlar uygulanacak? Yol haritası ne?

Bunlar sadece kısa vadeli çözümler değil orta uzun vadeli değişimleri içeren bir perspektif gerekiyor.

Yakında yaşlı ve fakir olacağımızı yeniden hatırlatmak isterim.

Bize büyük değişim programları gerekiyor. Adeta bir devrim dönemi...

Uzak geçmişin ve yakın geçmişin özlemleri değil, büyük değişimci parlak bir gelecek...

Ya yönetim başta olmak üzere değişim olmazsa ne mi olur?

Kapatın kepenkleri ve dağ başına gidin... Ve evlatlarınıza ağlayın.

28 Eylül 2022, Çarşamba

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

CHP'nin 'mağdur gazetecisi' canlı bomba çıktı

Geçtiğimiz günlerde 6'lı masanın cumhurbaşkanı adayı olarak **Kemal Kılıçdaroğlu** bir adım öne çıktı. Tabii bu hamlede HDP'nin ve **Selahattin Demirtaş**'ın desteğinin payı çok büyük. Zaten 6'lı masayı yönetenlerin stratejilerine göre, HDP'nin desteğini almadan cumhurbaşkanlığı yarışını kazanmaları imkânsız. Ancak HDP'den destek arayışı, CHP'nin ve **Kemal Kılıçdaroğlu**'nun ayağına çok fena dolanmaya başladı.

Son olarak Mersin'de polisevine saldırarak bir polisi şehit eden **Dilşah Ercan** adındaki kadın teröristin geçmişte CHP tarafından hazırlanan bir kitapta tutuklu ve mağdur gazeteci olarak ilan edildiği ortaya çıktı. O kitapta yer alan tutuklu "**sözde gazetecilerin**" isimleri sosyal medyada dolaşıma girmeye başladı. Çoğunun ortak özelliği "**PKK, MLKP, DHKP-C ve FETÖ üyesi**" olmaları. Aslında hiçbiri gazetecilik faaliyeti nedeniyle cezaevinde bulunmuyor. Bunu CHP'liler de çok iyi biliyor. Önemli olan bu terör örgütlerinin desteğini almak ve Türkiye'yi uluslararası kamuoyunda "**gazetecileri tutuklayan ülke**" olarak lanse etmek. Bunu da başardıklarını söyleyebiliriz. Dönelim CHP'nin mağdur gazeteci olarak gösterdiği **Dilşah Ercan** isimli canlı bombaya. Bu terörist, karakola saldırdıktan sonra üzerindeki patlayıcılarla intihar etti. Kim bilir belki "**CHP'nin ve Kılıçdaroğlu'nun HDP'den aldığı destek de onların intiharı**" olmuştur.

YUNANİSTAN, ABD İŞGALİ ALTINDA

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**, Yunanistan adalarının ABD tarafından silahlandırılmasına sert tepki gösterdi. **Erdoğan**, "**Batı Trakya ve adalara yığılan silahlar bizim için bir anlam ifade etmez. Çünkü bizim gücümüz ve imkânlarımız bunların çok ötesindedir. Ama bu durumun söz konusu ülke için gizli bir işgal anlamına geldiğini de hatırlatmak isteriz**" dedi.

Bu konu hakkında fikri sorulan Amerikan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü ise, "**Rusya'nın bir kez daha egemen bir devleti işgal ettiği, transatlantik toplum ve uluslararası toplumun Ukrayna halkının yanında olduğu ve Rus**

saldırğanlığına karşı durduğu bir dönemde, Şimdi NATO ortakları arasında gerilimi artırabilecek açıklamaların veya eylemlerin zamanı değil" açıklamasını yaptı.

Bizim anladığımız Şu: Amerika Birleşik Devletleri, üzerimize saldığı Yunanistan'ın tasmaşının uzunluğuyla ilgili bizimle pazarlık yapmaya çalışıyor. Biz de elimizde çomakla bekliyoruz.

UKRAYNA'DA BARIŞ UMUDU

Rusya'nın referandumlarla Ukrayna'daki konumunu sağlamlaştırması, savaşın sonunun görüldüğu manasına da gelebilir. Eğer Ukrayna çok hızlı davranıp fiili durumu kabullenerek acil bir barış yolu ararsa daha fazla toprağını kaybetmeden savaő bitebilir. Ancak Şu anda olduğu gibi tüm güçleriyle saldırmaya devam ederse, bütün ordusu ve altyapısı sıfırlanmış, denizle bağlantısı kalmamıő bir kara parçası olarak kalma ihtimali çok büyük. Ukrayna Cumhurbaşkanı **Zelenski**'nin, Batı'nın kışkırtmalarına kulağını kapatmasının zamanı geldi de geçiyor.